

WSPÓLNE KOŁĘDY
POLSKO-SŁOWACKIEGO
POGRANICZA

SPOLOČNÉ KOLEDY
POLSKO-SLOVENSKÉHO
PRIHRANIČIA

WSPÓLNE KOŁĘDY
POLSKO-SŁOWACKIEGO
POGRANICZA

SPOLOČNÉ KOLEDY
POĽSKO-SLOVENSKÉHO
PRIHRANIČIA

NOWY TARG 2010

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
oraz budżetu państwa
za pośrednictwem Euroregionu „Tatry”
w ramach Programu Współpracy Transgranicznej
Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Bogusława Matyasik
Zuzana Šareková
Jozef Fabry
Stanisław Apostoľ
Štefan Žembery
Piotr Bielak
Piotr Augustyn

TŁUMACZENIA:

Stanisław Apostoľ, Jozef Fabry

WYDAWCA:

Podhalańskie Stowarzyszenie Muzyczne
Chór „Echo Gorczańskie”

ISBN 978-83-924559-1-2

SKŁAD I DRUK:

CYFRA centrum druku
34-400 Nowy Targ, ul. Szaflarska 94

WYDANIE I

NAKLAD: 3000 egz.

Słowo od autorów projektu

Zacieśniająca się współpraca polsko-słowacka sprzyja coraz częstszym, zbiorowym spotkaniom Polaków i Słowaków. Istotnym mankamentem takich zgromadzeń jest fakt, że nie istnieje taki repertuar pieśni, które można by zaśpiewać wspólnie. Liczne kontakty polsko-słowackie obfitują we „wzajemne poznawanie się pieśnią” – jedna strona śpiewa swoje piosenki, druga – swoje, ale żadnej nie śpiewa się razem. No, może z wyjątkiem „Góralu, czy ci nie żal”... Stąd, mimo coraz bliższych relacji, jest coś, co blokuje wzajemną integrację.

Ten sam problem dotyczy kolęd. Jakkolwiek ich teksty są po obu stronach granicy podobne, związane głównie z tradycją pasterską, jednak liczne archaizmy w obu językach, utrudniają wzajemne zrozumienie słów przez przyjaciół z obu stron Tatr.

Piękne, lecz odmienne są również melodie kolęd polskich i słowackich. Brakowało zatem możliwości, aby Polak mógł kolędować „na słowacką nutę” i odwrotnie.

W konsekwencji, pieśń nie łączyła dotychczas dwóch, rozdzielonych Tatrami, narodów. Stąd idea naszego pomysłu. Proponujemy na początek 14 kolęd, które można będzie w gronie polsko-słowackim śpiewać wspólnie. Do czego gorąco zachęcamy.

Dziękujemy Księdzu Proboszczowi Parafii NSPJ Stanisławowi Strojcowi za wsparcie i pomoc dla chóru. Dziękujemy bardzo Burmistrzowi Nowego Targu, Panu Markowi Fryźlewiczowi oraz Radzie Miasta Nowy Targ za pomoc w realizacji projektu. Także dziękujemy pracownikom Biura Euroregionu Tatry za wiele cennych uwag i wskazówek.

Podziękowanie należy się również prezydentowi Słowackiego Orła w Bratisławie, Panu Jozefowi Galikowi za bezinteresowną pomoc w rozwoju kontaktów między MKSO Trstena a chórem „Echo Gorczanskie”.

*Bogusława Matyasik
Jozef Fabry
Stanisław Apostoł
Piotr Augustyn*

Úvodné slovo autorov projektu

Posilňovanie vzájomnej polsko-slovenskej spolupráce, podporujú najmä časté skupinové stretnutia Poliakov a Slovákov. Určitým nedostatkom takýchto stretnutí je fakt, že absentuje repertoár piesní, ktoré môžu obe strany spievať spoločne. Početné polsko-slovenské kontakty prinášajú profit cez „vzájomné poznávanie sa prostredníctvom piesní“, keď jedna strana spieva svoje pesničky a druhá strana, zase svoje a žiadna sa nespieva spoločne. No, možno s výnimkou „Góralu, czy ci nie žal“. Toto, mimo veľmi blízkej vzájomnosti je niečo, čo blokuje vzájomnú integráciu.

Ten istý problém pociťujeme aj u kolied. Hoci sú ich texty po oboch stranách hraníc podobné, zviazané hlavne s tradíciou pastierstva, predsa rozdielnosť oboch jazykov sťažuje vzájomné porozumenie priateľov, na oboch stranách Tatier.

Pekné, hoci rôzne, sú taktiež melódie kolied na polskej ale aj na slovenskej strane. Chýba však možnosť, aby Poliak mohol koledovať „na slovenskú nôtu“ a naopak.

Dôsledkom toho, pieseň doteraz nespájala dva národy predelené Tatrami. Odtiaľ pochádza idea našej myšlienky. Na začiatok navrhujeme 14 kolied, ktoré bude možné pri polsko-slovenskom stretnutí spievať spoločne. Do čoho, všetkých srdečne pozývame.

Ďakujeme aj pánovi farárovi farského úradu NSPJ Stanisławowi Strojcowi za podporu a pomoc nášho zboru. Veľmi pekne ďakujeme Primátorovi mesta Nowy Targ, pánovi Marekovi Fryźlewiczowi ako aj Rade mesta Nowy Targ za veľkú pomoc pri realizácii projektu. Taktiež ďakujeme pracovníkom úradu Euroregionu Tatry za veľa cenných rad a pripomienok. Poďakovanie patrí aj prezidentovi Slovenského Orla v Bratislave, pánovi Jozefovi Gálíkovi za nezištnú pomoc pri rozvojiach kontaktov medzi MKSO Trstena a zborom „Echo Gorczanskie”.

*Bogusława Matyasik
Jozef Fabry
Stanisław Apostoł
Piotr Augustyn*

Hej, ludzie prości, Bóg z nami gości...

I po jednej, i po drugiej stronie Tatr, kolęda jest pieśnią dobrej nowiny. I pieśnią chwały dla Jezusa, który przyszedł na świat. Ona jednoczy ludzi w domowym, przyjacielskim kręgu i w kościele; z nią wędrują do siebie nawzajem. Witają się i pozdrawiają słowami kolędy.

Śpiewnik ten daje przykłady trzech rodzajów kolęd: regionalnych, autorskich i światowych (w postaci „Kołysanki” George’a Gershwina). Są one wykonywane rzadziej od powszechnie znanych utworów kościelnych, a więc osobliwsze – zwłaszcza, jeśli chodzi o kolędy regionalne. Różnią się formą, treścią i arcyzmem, ale i po polskiej, i po słowackiej stronie mają one – oprócz melodii – wiele cech wspólnych. Są to niewątpliwie: zdumienie cudem wcielenia, chęć głoszenia chwały Bożej pieśnią, radość z faktu, że Bóg najpierw objawił się prostaczkom. W każdej z tych kolęd narodzeniu Pana towarzyszą cudowne zjawiska atmosferyczne: zorza, luna lub światłość, anielskie glosy i śpiewy, muzyka w przestworzach, gwiazda prowadząca Trzech Mędrców. W pastorałce na krzesaną nutę, autorstwa Jadwigi Apostoła-Stanisławskiej – „Świynto noc”, niezwykłemu wydarzeniu towarzyszy wspaniałe misterium gorczańskiej przyrody, w którym nie uczestniczy ani jeden pastuszek. Reżyserem tego nocnego spektaklu jest tylko wiatr.

Charakterystyczne dla kolęd podhalańskich i słowackich jest też pieśczośliwe przyswajanie sobie małego Jezusa: rodzi się On i w Tatrach, i w gorczańskim lesie, i pod Giewontem; w Trstenie, w Nowym Targu i w człowieczym sercu. Każdy chce Go po swojemu przyodziać (w białe portki i z piórkiem kapelusik); niesie mu takie dary, z jakich sam byłby rad: oscypka, baranka, koźlą skórkę, bornię mleka. Tak wprowadzona zostaje do betlejemskiej szopki cała regionalna rekwizytornia, stajenka staje się zresztą w góralskich kolędach pasterskim szałasem.

Czas kolędy to czas wzajemnego obdarowywania. Ludzie starają się małego Jezusa przyjąć godnie, ale wiedzą też, jakie Bóg wcielony niesie im dary. Dlatego niewyszukane strofy kolęd mówią: Będziemy mu dziękować, by nam zechciał darować:

Żywot wieczny w swoim czasie, spokój, zdrowie na szalasio.

Daj nam Boże rok hojny, oddal biedę, głód, wojny.

Odpędź wilki od szalasu, niech się owce zdrowo pasą.

Świadczy to o życzeniowym charakterze pastorałek.

Z życzeniami po obu stronach Tatr wędrują grupy kolędnicze, przedstawiając jasełka, czyli ludową wersję historii cudownego narodzenia Pana Jezusa. Uświęcony tradycją skład takiej grupy to: Maryja, Józef, Dzieciątko, anioł, diabeł, Żyd, Herod, śmierć z kosą, pastuszkowie, turoń (cap) z kłapiącym pyskiem i kolędnicy, z obracającą się na kiju kolorową, świecąca gwiazdą. Po słowackiej stronie zwykło się chodzić jeszcze z bacą i wilkiem. Jasełkowe przedstawienia rozrastają się czasem do rozmiarów teatralnych widowisk. Obfitość i zdrowie w odwiedzanych przez kolędników domostwach ma zapewnić sypanie owsem, garściami dobowanym z worka, przy składaniu życzeń.

W trakcie prac nad śpiewnikiem udało się po słowackiej stronie odnaleźć tylko jedną melodyczną i tekstową „kalkę” staropolskiej kolędy – „Przybieżeli do Betlejem pasterze” – w postaci śpiewanego z południowej strony Tatr „Pospiechali do Betlema”. W innych przypadkach można mówić o podobieństwie motywów rozpowszechnionych na całym obszarze przenikania się wpływów kultur polskiej, słowackiej i węgierskiej.

Aranżacje pięciu kolęd polskich na chór mieszany to dzieło Piotra Augustyna. Są to uszlachetnione stylizacje ludowych utworów, nie pozbawione jednak elementów góralskiej twardości. Dwie kolędy – „Biegnijmy” i „Do Betlejem” – stworzone zostały do melodii pieśni włoskich Strzelców Alpejskich i upamiętniają przyjaźń chóru „Echo Gorczańskie” oraz Nowego Targu z miastem Roverbella.

Repertuar słowacki – o czym świadczy nagranie – jest wykonywany bardziej żywiołowo, z towarzyszeniem instrumentów. Prym i tekst zawarte w śpiewniku pozwolą śpiewać te kolędy każdemu, kto weźmie je do ręki, znając nuty. Nagranie na płycie wraz z tekstem w śpiewniku jest natomiast wzorem wykonania chóralnego.

Anna Szopińska

Hej, ľudia prostí, Boh nás hostí...

Na jednej, ale i na druhej strane Tatier, je koleda pieseň dobrej noviny. Aj pieseň chvály pre Ježiša, ktorý prišiel na svet. Ona spája ľudí v domovoch, priateľských kruhoch, kostoloch a ľudia putujú s ňou navzájom, medzi sebou. Vítajú sa, ale aj pozdravujú slovami koledy.

Spevník, poukazuje na tri druhy koledí: regionálne, autorské a svetské (v podobe „Uspávanky“ od George'a Gershwina). Oni sú spievané menej často, než všeobecne nám známe „kostolné verzie“, a to najmä, ak ide o koledy regionálne. Rôznia sa formou, obsahom ale aj umeleckým prevedením, ale aj na poľskej a slovenskej strane majú oni okrem melódii, veľa spoločných znakov. Je to nepochybne úžas, nad zázrakom vtelenia, ochota slávenia chvály Božej piesne a radosť z toho, že Boh zjavil novinu, najprv prostému ľudu. V každej, z tých koledí narodenia Pána, robia spoločníka zázračné atmosférické javy ako: zore, luna alebo jasné svetlo, anjelské hlasy a spevy, hudby nesúca sa oblohou, hviezda, ktoré ukazuje cestu Trom Mudrcom. V pastierskej koledi autorky Jadwigi Apostol-Staniszewskiej, „Svätá noc“, neobvyklej udalosti robí spoločníka nádherná scenéria horskej prírody, v ktorej ale neúčinkuje žiaden pastier.

Režisérom tejto nočnej podívanéj, je len vietor.

Pre koledy podhaľanské ale aj slovenské, je charakteristické tiež, nežné prisvojovanie si malého Ježiša, ktorí sa rodí v Tatrách, v lese, Pod Giewontom, v Trstenej, v Novom Targu, ale i v srdci človeka. Každý ho chce po svojom zaodiť (do bielych nohavíc i s pierkom klobúčik), nesú mu taktiež dary, z ktorých by sami mali radosť: oštiepok, baránka, kozľa, kožu ale i „šechtár“ mlieka. Takto sa dostávajú do betlehemskej maštal'ky, všetky regionálne rekvizity a stajnička sa navyše v „goralskich“ koledách stane pastierskym salašom. Čas koledí, je aj časom vzájomného obdarovávaní. Ľudia sa snažia prijať malého Ježiša dôstojne s vedomím toho, aké dary im vtelený Boh prináša. Preto nenájdeme v slohách koledí:

*Budeme mu ďakovať, by nám zachcel darovať,
život večný v svojom čase, pokoj, zdravie na salaše.*

*Daj nám Bože rok hojný, oddiaľ biedu, hlad, vojny,
vyžeň vlky od salašu, nech sa ovce zdravo pasú.*

To svedčí o žičlivom charaktere pastierskych koledí.

Z želaniami po oboch stranách Tatier putujú skupiny koledníkov, prezentujúcich jasličky, teda ľudovú historickú verziu zázračného narodenia Pána Ježiša. Svätá tradícia, to je zloženie skupiny: Mária, Jozef, Dieťaťko, anjel, diabol, Žid, Herodes, smrťka s kosou, pastieri, koledníci, farebná palica, jagavá hviezda. Na slovenskej strane sa zvyklo chodiť ešte z bačom a vlkom. Jasličkové predstavenia sa postupne pretvárajú až do divadelných predstavení. Hojnosť a zdravie v navštevovaných obydlích koledníkmi, má zabezpečiť sypanie ovsu plnými hrstami z vreca a to spolu s vyrieknutými želaniami a prianiami.

V priebehu prác na spevníku sa podarilo na slovenskej strane nájsť len jednu melodickú a textovú „trefu“ staropoľskej koledy – „Przybieżeli do Betlejem pasterze“ – a to v spievanej časti južnej strany Tatier „Pospiechali do Betlema“. V iných prípadoch možno hovoriť o podobenstvách motívov, ktoré sa rozprestierajú po celej šírke vzájomného prenikania vplyvov poľskej, slovenskej a maďarskej kultúry. Hudobná úprava piatich poľských koledí pre zmiešaný zbor – to je dielo Piotra Augustyna, dirigenta zboru. Sú to zušľachtené štylizácie ľudových výtvorov, ale nezbažené o elementy goralskej tvrdosti. Dve koledy „Biegnijmy“ i „Do Betlejem“ – boli vytvorené na melódiu talianskych, alpských strelcov a to na pamiatku priateľstva zboru „Echo Gorczanskie“ a mesta Nowy Targ, z talianskym mestečkom Roverbella.

Slovenský repertoár, o čom svedčí nahrávka, je vykonaný viac-menej živelnejšie a to za asistencie hudobných inštrumentov. Hudobné noty a texty koledí v spevníku sú spracované tak, že umožňujú spievať koledy každému, kto si vezme spevník do rúk a pozná noty. Nahrávka na CD, spolu s textom v spevníku je zase ukážka vzoru chorálneho a zborového prevedenia.

Anna Szopińska

PODHALAŃSKIE STOWARZYSZENIE MUZYCZNE CHÓR „ECHO GORCZAŃSKIE” NOWY TARG

Pierwsze wzmianki o zwyczaju śpiewu grupowego w Nowym Targu odnotowano w kronice parafialnej już w 1577 roku. W późniejszym okresie o działalności chóralnej kroniki milczą.

Dopiero w 1909 roku Wincenty Apostoł (1886 – 1960) – organista, dyrygent i animator twórczości chóralnej i teatralnej, organizuje w naszym mieście chór ludowy. Równocześnie współtworzy zespół teatru amatorskiego, a obydwie grupy działają w ramach Towarzystwa Teatru i Chóru Ludowego w Nowym Targu.

Chór koncertował zarówno na Podhalu jak i w innych miastach najpierw Galicji, a potem już wolnej Polski (m.in. w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Warszawie). Dla chórzystów była to praktycznie jedyna okazja zobaczenie innych miast Polski. Zespół działał (z wojenną przerwą) do 1949 roku, kiedy decyzją władz komunistycznych został rozwiązany

Spuściznę Wincentego Apostoła przejął i kontynuował organista Józef Grzybek (1909 – 1986). Reaktywował on w 1958 roku przy parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Nowym Targu zespół chóralny, który wkrótce potem przyjął nazwę „Echo Gorczańskie” i aktywnie uczestniczył w miejscowych uroczystościach religijnych.

Po śmierci Józefa Grzybka pracę z zespołem przejął Piotr Augustyn (1957), również organista, absolwent Papieskiej Akademii Teologicznej oraz Akademii Muzycznej w Krakowie. Pod jego kierunkiem chór poszerzył swoją działalność o uczestnictwo w licznych uroczystościach świątecznych, a także o udział w festiwalach krajowych i zagranicznych.

Chór „Echo Gorczańskie” wielokrotnie koncertował we Włoszech, w Austrii, Niemczech, Czechach, Bułgarii, Bośni i Hercegowinie, na Słowacji, Węgrzech i Ukrainie. Od roku 2004 chór „Echo Gorczańskie” rozbudował swoją działalność o inne formy muzyczne i przekształcił się w Podhalańskie Stowarzyszenie Muzyczne – Chór „Echo Gorczańskie”. Misją Stowarzyszenia jest kultywowanie tradycji naszego regionu w pieśniach, muzyce, strojach i gwarze podhalańskiej oraz zachowanie tych wartości dla przyszłych pokoleń.

PODHALANSKÁ HUDOBNÉ ZDRUŽENIE ZBOR „ECHO GORČANSKE” NOVY TARG

Prvé zmienky o skupinovom speve v Novom Targu sa vo farskej kronike spomínajú už v roku 1577. V ďalšom období sa o činnosti skupinového spevu v kronike viac nespomína.

Až v roku 1909 Wincenty Apostol (1886 – 1960) – organista, dirigent a animátor chorálovej a divadelnej tvorby, zakladá v našom meste Ludový spevácky zbor.

Súbežne spoluzakladá aj skupinu amatérskeho divadla, a obe skupiny pracujú v rámci organizácie „Ludové združenie divadla a speváckeho zboru v Novom Targu”.

Zbor koncertoval nielen na Podhaliu, ale aj v iných mestách, najprv v Galícii, a potom už v slobodnom Poľsku (mimo iných v Krakove, Lvove, Poznani a Varšave). Pre mnohých členov Zboru to bola prakticky jediná možnosť navštíviť iné mestá Poľska. Zbor fungoval nepretržite (mimo vojnových rokov) až do roku 1949, kedy z rozhodnutia komunistickej vlády bol Zbor rozpustený.

Dedičstvo Vincenta Apostola prevzal a pokračoval v ňom organista Jozef Grzybek (1909 – 1986). V roku 1958 vo farnosti Najsvätejšieho Srdca Ježišovho založil v Novom Targu Zbor „Echo Gorčanske”, ktoré sa aktívne

podieľalo na významných náboženských obradoch a vlasteneckých podujatiach. Po smrti Jozefa Grzybeka prevzal dirigentskú paličku Zboru Piotr Augustyn (1957), tiež organista, absolvent Pápežskej teologickej akadémie a Hudobnej akadémie v Krakove. Pod jeho vedením Zbor rozšíril svoju činnosť o účasť v početných svetských slávnostiach, rovnako o účasť na rôznych národných i medzinárodných festivaloch. Spevácky Zbor „Echo Gorčanske” opakovane navštívilo Taliansko, Rakúsko, Nemecko, Českú republiku, Bulharsko, Bosnu a Hercegovinu, Slovensko, Maďarsko a Ukrajinu, kde koncertovali na rôznych podujatiach.

Od roku 2004 Zbor „Echo Gorčanske” rozšírilo svoju činnosť o ďalšie formy hudby a pretransformovalo sa na Podhalanské hudobné združenie Zbor „Echo Gorčanske”. Poslaním združenia je rozvíjať tradíciu Podhalanského regiónu v piesňach, hudbe, ľudových krojoch, nárečia a zachovanie týchto hodnôt pre budúce generácie.

MLÁDEŽNICKÝ ZBOR „ALFA“ TRSTENÁ

Históriu nášho zboru, je ťažké dátumovo zadefinovať. Mládež našej farnosti sa niekoľko rokov stretávala pri svätých omšiach, pričom naše stretnutia neboli pravidelné. V roku 1997 sme boli oslovení vtedajším správcom farnosti, Vdp. Michalom Tondrom, ktorý nás požiadal o pravidelné spievanie na svätých omšiach a pomoc pri liturgických spevoch.

Od Veľkej Noci roku 1997 môžeme teda datovať vznik speváckeho zboru Alfa, ktorý začal pravidelne fungovať najprv pri svätých omšiach a neskôr aj na rôznych festivaloch – pravidelne Spievame Márii, Verím Pane, Spievame Pánovi v Ružomberku.

V súčasnosti zbor pravidelne účinkuje pri mládežníckych svätých omšiach, ako aj rozličných slávnostiach. Z toho vyplýva aj široký repertoár nášho zboru – mládežnícke piesne, spirituály, liturgické spevy a piesne, spevy Taizé.

Čo sa týka našej realizácie mimo bohoslužieb a koncertov, v minulosti sme sa aktívne podieľali na Jasličkových pobožnostiach, vytvorili sme a nacvičili pašiové hry. Samozrejme týmito aktivitami naša činnosť nekončí

a stretávame sa spoločne na duchovných obnovách, diskotékach, ktoré organizujeme aj pre celú farnosť – tradičné štefanské stretnutie mladých, ktoré sa minulý rok konalo už po dvanásty krát.

Zbor od jeho založenia viedla Mgr. Zuzana Šareková. Tohto roku odovzdala dirigentskú paličku Ivete Jarošovej.

Zbor je doprevádzaný hudobnou zložkou – elektronický klavír, akustická gitara, perkusie, flauta.

ZESPÓŁ MŁODZIEŻOWY „ALFA” TRSTENA

Początki działalności artystycznej zespołu „Alfa” są trudne do uchwycenia. Wprawdzie młodzież parafii św. Marcina w Trstenie od dawna śpiewała wspólnie podczas nabożeństw, były to jednak zdarzenia sporadyczne. Dopiero w roku 1997, ówczesny proboszcz, ks. Michał Tondra, zachęcił młodych wokalistów do regularnego ubogacania wspólnym śpiewem ceremonii kościelnych. Można zatem przyjąć, że Wielkanoc 97’ była dniem oficjalnego powstania zespołu. Grupa „Alfa” śpiewała początkowo wyłącznie w trakcie mszy świętych, by z czasem wyjść z koncertami poza mury świątyni, aż do uczestnictwa w festiwalach muzyki religijnej włącznie („Śpiewajmy Marii” w Trstenie, „Wierzymy Panie” w Namestowie i „Śpiewajmy Panu” w Ružomberku).

Repertuar zespołu „Alfa” jest bardzo różnorodny. Składają się nań: pieśni liturgiczne i młodzieżowe, gospel oraz śpiewy ruchu Taize. Ponadto grupa kilkakrotnie przygotowała i wystawiła jasełka i misteria wielkopostne, dodawała oprawę artystyczną rekolekcjom parafialnym, a także organizowała dyskoteki. Od 12 lat zespół „Alfa” zaprasza okoliczną młodzież na doroczne spotkanie młodych, w dniu św. Stefana.

Zespołem „Alfa”, od jego powstania kierowała Zuzana Sarekova, która w roku 2009 przekazała batutę Iwecie Jaroszowej. Śpiewakom towarzyszy grupa instrumentalna w składzie: organy elektroniczne, gitara akustyczna, flet i perkusja.

Ach Boże

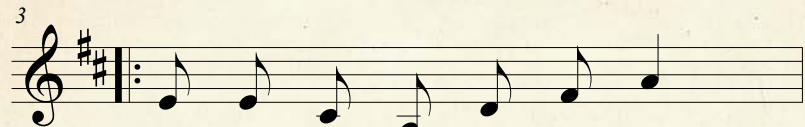
Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery

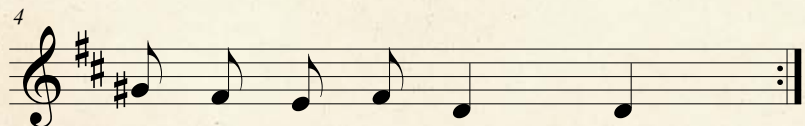
Ach - Bo - že roz - to - mi - lý
hviez - da nám o - svie - ti - la

a - ký to čas nas - tal
bet - le - hem - skú maš - tal?

Po - spie - chaj - te pas - tie - ri
u - ká - že Vám no - vi - nu

a ne - meš - kaj - te sa
tá - to jas - ná hviez - da

Ach Bože roztomilý

Ach Bože roztomilý, aký to čas nastal?
Hviezda nám osvietila betlehenskú maštal.
Pospiechajte pastieri a nemeškajte sa,
ukáže nám novinu táto jasná hviezda.

Počúvajte novinu, už je narodený.
Mesiáš náš spasiteľ v jasliach uložený.
Jemu vďaku vzdávajme a klaňajme sa mu,
v tomto čase radostnom vďaky vzdajme Pánu.

Ach, Panie ukochany

Ach, Panie ukochany, kľaniamy się Tobie
Gwiazda radość nam dała w Betlejemskim żłobie
Pospieszcie więc pasterze, chodźmy bracia mili
Do szopy gdzie Dzieciątko, w twardym żłóbku kwili.

Posłuchajcie nowiny – zrodzony tej nocy
Jezusek nas wyzwoli od diabelskiej mocy.
Przynieśmy, co kto może Niebieskiej Dziecinie
By głód, chłód ją ominął w tej świętej godzinie.

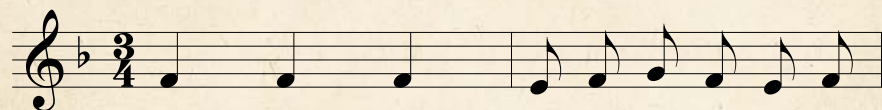

Biegnijmy

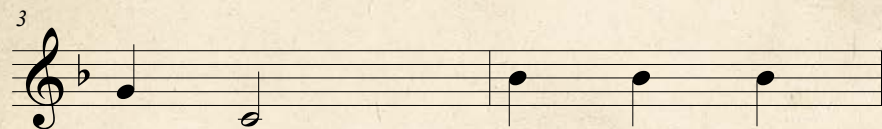
Muzyka: włoska melodia ludowa

Słowa: Stanisław Apostoł

Aranżacja: Piotr Augustyn

Bie - gnij - my bie-gnij-my dziś do sta -

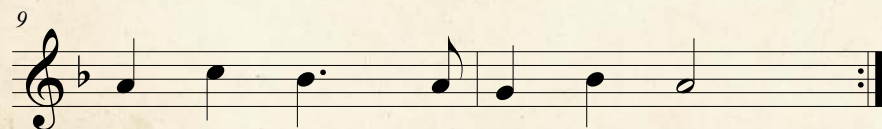
jen - ki bie - gnij - my

bie-gnij-my dziś do sta - jen - ki

bie - gnij - my dziś do sta - jen - ki

po - wi - taj - my dzie - ciąt - ko

Biegnijmy

Biegnijmy, biegnijmy dziś do stajenki \2x
powitajmy Dzieciątko.

Witaj nam, witaj nam Jezu kochany \2x
z nieba dla nas zesłany.

Gloria, gloria in excelsis Deo \2x
śpiewajmy z aniołami!

Pobeźme

Pobeźme, pobeźme dnes do stajenky. \2x
Pobeźme dnes do stajenky,
privítajme Dieťaťko.

Vítaj nám, vítaj nám Ježiško milý. \2x
Vítaj nám Ježiško milý,
z neba pre nás zoslaný.

Glória, glória in excelsis Deo. \2x
Glória in excelsis Deo,
spievajme s anielami.

Do Betlejem

Muzyka: włoska melodia ludowa

Słowa: Stanisław Apostoł

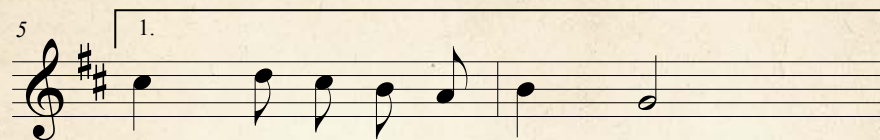
Aranżacja: Piotr Augustyn

Do Be - tle - jem

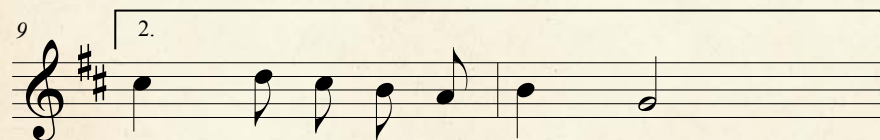
gdzie gwia - zdy blask

bie - gnij-my bra-cia ra - zem

bie - gnij-my bra-cia ra - zem

bie - gnij-my bra-cia ra - zem

bo nad - szedł czas

Do Betlejem

Do Betlejem, gdzie gwiazdy blask | wędrujemy bracia razem 2x |
Do Betlejem, gdzie gwiazdy blask,
wędrujemy bracia razem, bo nadszedł czas!

Choć Nowy Targ, cichym snem śpi | płyną słowa kolędy 2x |
Choć Nowy Targ, cichym snem śpi,
płyną słowa kolędy w radosne dni?

Długa droga przed nami dziś | przejść przez Biały Dunajec 2x |
Długa droga przed nami dziś
przejść przez Biały Dunajec naprzód iść.

Wigilii czar, modlitwy żar | przyjmij Boża Dziecino 2x |
Wigilii czar, modlitwy żar
przyjmij Boża Dziecino – oto nasz dar.

Do Betlema

Do Betlema, kde hviezdny lesk | putujme bratia razom 2x |
Do Betlema, kde hviezdny lesk,
putujme bratia razom bo prišiel čas.

Hoc Trstená tichým snom spi | plynú slová koledy 2x |
Hoc Trstená tichým snom spi,
plynú slová koledy v radostné dni.

Dlhá cesta pred nami dnes, | prejsť cez kopec Bubeník. 2x |
Dlhá cesta pred nami dnes,
prejsť cez kopec Bubenik dopredu ísť.

Vilijny čar, modlidby žiar, | prijmi Boha Dieťaťko. 2x |
Vilijny čar, modlidby žiar
prijmi Boha Dieťaťko - ako náš dar.

Dobrze żeś się Jezu

Muzyka: pastorałka ludowa z Podhala
Aranżacja: Piotr Augustyn

3

5

7

9

11

Do-brze żeś się Je - zu
be-dzies w biołych port - kach
pod Gie-won - tem zro - dził
i cu - sec - ce cho - dził
i miotł na mój du - sik
zpiór - kiem ka - pe - lu - sik
hej ko - lyn - da ko - lyn -
da

Dobrze żeś sie Jezu

Dobrze żeś się Jezu pod Giewontem zrodził
bedzies w biołyk portkak i cuzecce chodził
i miotł na mój dusik z piórkiem kapelusik,
hej kolynda kolynda

A kie se podrośnies Jezusicku słodki,
pokożemy Tobie, ka rosnom siarotki,
i biołe leluje, ka oreł króluje,
hej, kolynda, kolynda.

Dobre, si sa Ježiš

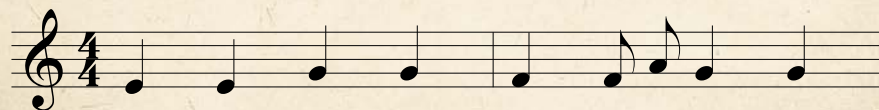
Dobre, si sa Ježiš pod Giewontom zrodil,
budeš v bielych portkach i halene chodil,
i mal na tej duši z pierkom kapelusik,
hej, koleda, koleda.

A keď Ty podrastieš Jezuliatko sladký,
ukážeme Tebe, kde si rastú kvietky,
i biele ľalije, kde orol kraľuje,
hej, koleda, koleda.

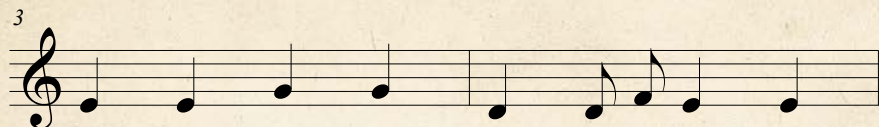

Jak si krásne

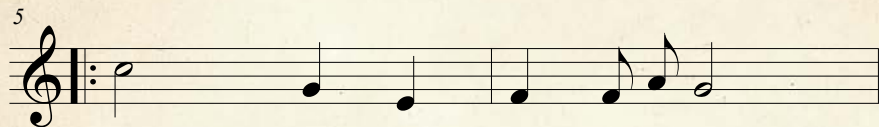
Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery

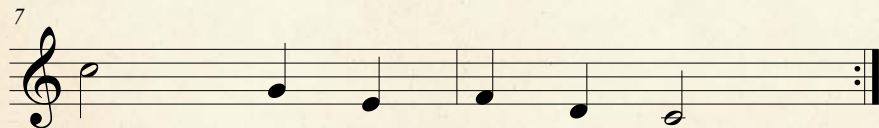
Jak si krá - sne Je - zu - u - liat - ko

vpros - tred bie - dy ú - bo - o - žiat - ko

pred - te - bou pa - dá - á - me

da - ry Ti skla - dá - me

Jak si krásne Jezuliatko

Jak si krásne, Jezuliatko, vprostred biedy úbožiatko.
Pred tebou padáme, dary ti skladáme.

Ja ti nesiem dve kozičky, by ti zohriali nožičky.
Ja zas mliečka málo, by sa líčko smialo.

Ja ti nesiem veselého, baránka zo stáda svojho.
S ním sa môžeš hrať, veselo zabávať.

A my biedny, čo ti dáme, darovať ti nič nemáme.
My ti tu zahráme, pieseň zaspievame.

W żłóbku piękne Jezus Dziecię

W żłóbku piękne Jezus – Dziecię,
gdy wiatr wokół śniegiem miecie
Przed Tobą klękamy, dary Ci składamy

Ja ci niosę skórę z kózki, byś nią ogrzał święte nóżki
Ja mleka w borence, żebyś miał rumieńce

Ja baranka z mojej trzódki, co jest taki wesolutki
będzie w szopce hasał, z osiołkiem się pasał

A my, biedni, cóż Ci damy, kiedy sami nic nie mamy
Kolędę zagramy, chórem zaśpiewamy

Kie owiecek pilnowali

Muzyka: *pastorałka z Podhala*
Aranżacja: *Piotr Augustyn*

3 Kie o - wie - cek pil - no - wa - li
To pa - ste - rze - u - wi - dzie - li

5 przy ko - so - rze
wno - cy zo - rze

Pod Ta - tra - mi

7 nad sta - jen - kom

9 ka - ny Je - zus był zJó - ze - fem

11 i Pa - niyn - kom

Kie owiecek pilnowali

Kie owiecek pilnowali przy kosorze
to pastyrze uwidzieli w nocy zorze
Pod Tatrami, nad stajenką
kany Jezus był Józefem i Paniynkom

Nad Tatrami jasność była bo Maryja,
w tej stajnce Syna Boga porodziła,
położyła Go we żłobie,
a Gloryjo śpiywali Mu janiołowie.

Keď ovečky prizerali

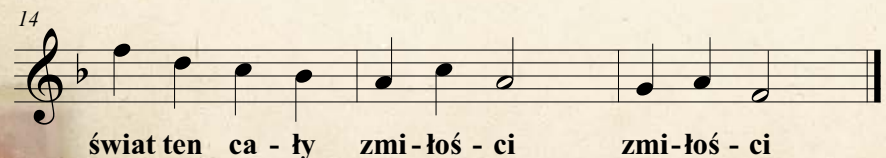
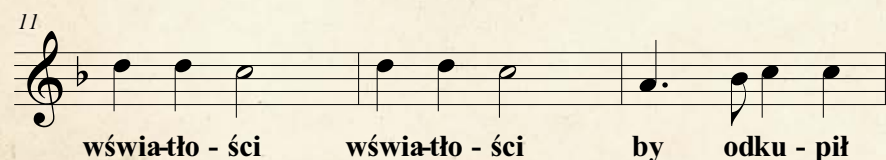
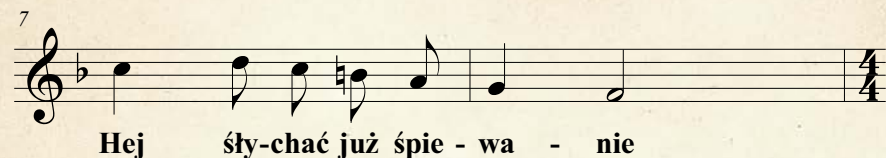
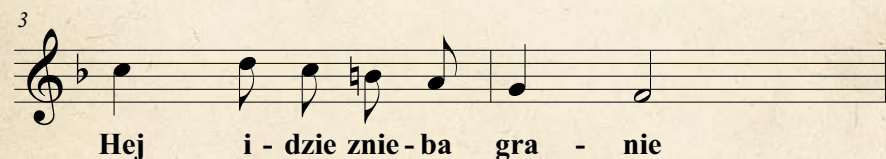
Tie ovečky prizerali pri košiare,
to pastieri uvideli v noci zore,
pod Tatrami nad stajenkou,
Kde tu Ježiš bol s Jozefom a Panenkou.

Nad Tatrami jasnosť bola bo Maria,
v tej stajenke Syna Boha porodila,
položila Ho vo žľabe,
a Glória spievali Mu anielovie.

Kolęda góralska

Muzyka: pastorałka ludowa z Podhala
Aranżacja: Franciszek Ryling

Kolęda góralska

Hej ponad regle turnice, Hej idzie z nieba granie
Hej ponad całą ziemnicę, Hej słyhać już śpiewanie
Narodził się Jezus mały w światłości, światłości
By odkupił świat ten cały z miłości z miłości

Hej na doliny, roztoki, Hej bez całą krainę,
Hej idzie gazda Syroki, Hej na swoją dziedzinę
Witaj że nam Gazdo miły Dziecino, Dziecino
Niech do Ciebie nasze śpiewy popłyną, popłyną

Goralská koleda

Hej ponad hory skalisté, Hej ide z neba hranie.
Hej ponad celú dolinu, Hej počuť už spievanie.
Narodil sa Ježiš mały v Jasnosti, v Jasnosti,
By odkúpil svet on celý z Milosti, z Milosti.

Hej na doliny, ráztoky, Hej cez celú krajinu,
Hej ide gazda široký Hej do svojej dediny.
Vítaj že nám gazda milý, Dieťaťko, Dieťaťko,
Nech ku tebe naše spevy Poplynú, Poplynú.

Kołysanka

Muzyka: Georg Gershwin

Słowa: autor nieznany

Śpij Je-zu Syn-ku mój dro-gi
5 gdy Cie ko - ty - sze do snu Zam-knij
9 o - czka Twe ma - łe i rą - czki złóż
12 bia-łe Twa Ma - tka u-tu-li Cię
17 A - nio-łowie się ra - du-ją wcu-do-wną
22 ta - jem-ną noc Bo na - ro - dził się
26 wład-ca ca - łe - go świa-ta Chwa-łe
30 na wy-so-ko-ści głoś - my Mu

Kołysanka

Śpij Jezu Synku mój drogi, gdy Cię kołyszę do snu
Zamknij oczka Twe małe i rączki złóż białe
Twa Matka utuli Cię
Aniołowie się radują w cudowną tajemną noc
Bo narodził się władca całego świata
Chwałę na wysokości głośmy Mu

Lulajże Jezu mój drogi ja Cię kołyszę do snu
szczerą wiarą, nadzieją, miłością gorącą
w mym sercu utulę Cię
Pasterze dary składają, królowie niosą Mu hołd
Bo narodził się władca całego świata
Chwałę na wysokości głośmy Mu

Kołysanka - Uspávanka

Spí milý Synku môj drahý, keď ťa kolýšem do sna.
Zavri očka sve malé a rúčky zlož biele
Á Matka pritúli Ťa.
Anielovia sa raduju včudesnu tajomnu noc
Bo narodil sa vládca celého sveta.
Chvála na výsosti, hlasme Mu

Búvaj že Ježiš môj deahý, ja ťa kolýšem do sna.
čistá viera nadeja milosť horúca
v Srdiečku pritúli Ta.
Pastieri dary davaju kraľovia nesú mu hold.
Bo narodil sa vládca celé ho sveta.
Chvála na výsosti, hlasme Mu

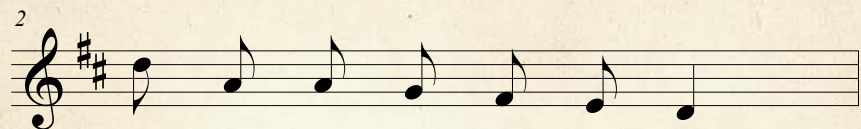

Pásli ovce

*Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery*

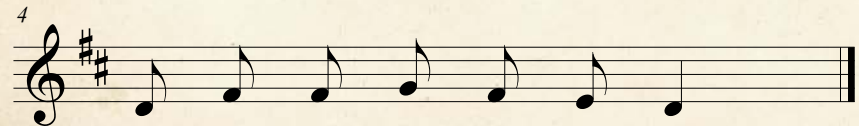
Pás - li ov - ce va - la - si

pri bet - lem - skom sa - la - ši

haj - dom, haj - dom, ti - dli - dom

haj - dom, haj - dom, ti - dli - dom

Pásli ovce valasi

Pásli ovce Valasi, pri betlemskom salaši.
Hajdom, hajdom, tydlidom, hajdom, hajdom, tydlidom.

Anjel sa im ukázal, do Betlema isť kázal.
Hajdom, hajdom, tydlidom, hajdom, hajdom, tydlidom.

Rýchlo choďte pospešte, Ježiška tam nájdete.
Hajdom, hajdom, tydlidom, hajdom, hajdom, tydlidom.

Pašli owce górale

Pašli owce górale, przy betlejemskej skale
Hajdom, hajdom tylidom, hajdom, hajdom tylidom

Anioł się im ukazał, do Betlejem iść kazał
Hajdom, hajdom tylidom, hajdom, hajdom tyldom

Z oscypkiem chłopcy lećcie, Dzieciątko tam znajdziecie
Hajdom, hajdom tylidom, hajdom, hajdom tyldom

Pospiechali do Betlema

*Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery*

The musical score is written on five staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff contains the first line of the melody and lyrics. The second staff starts with a '2' and contains the second line. The third staff starts with a '3' and contains the third line. The fourth staff starts with a '4' and contains the fourth line. The fifth staff starts with a '5' and contains the fifth line. The score ends with a double bar line and repeat dots.

Po - spie - cha - li do Bet - le - ma
Je - žiš - ko - vi zah - ra - li na
pas - tie - ri
fu - ja ri
slá - va bud' na vý - sos - tiach
slá - va bud' na vý - sos - tiach
a po - koj na ze - mi

Pospiechali do Betlema

Pospiechali do Betlema pastieri,
Ježiškovi zahráli na fujary.
Sláva buď na nebesiach, sláva buď na výsostiach,
a pokoj na zemi

Sklonili sa pred Ním ticho pokorne,
srdcia svoje oddali mu ochotne.
Sláva buď na nebesiach, sláva buď na výsostiach,
a pokoj na zemi

Poznali v Ňom Mesiáša pravého,
z lásky na svet ľuďom Bohom daného.
Sláva buď na nebesiach, sláva buď na výsostiach,
a pokoj na zemi.

Przybieżeli do Betlejem pasterze

Przybieżeli do Betlejem pasterze,
grają skocznie Dzieciąteczku na lirze
Chwała na wysokości, chwała na wysokości,
a pokój na ziemi

Oddawali swe ukłony w pokorze,
tobie z serca ochotnego, o Boże
Chwała na wysokości, chwała na wysokości,
a pokój na ziemi

Anioł Pański sam ogłosił te dziwy,
których oni nie widzieli jak żywi
Chwała na wysokości, chwała na wysokości,
a pokój na ziemi.

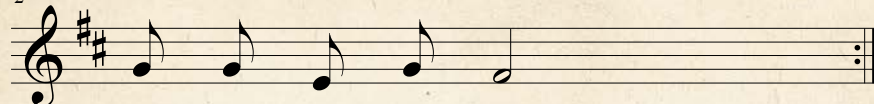
Povedzte Nám

Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery

Po - vedz - te nám pas - tie - ro - via
že ste sa tak o pol - no - ci

2

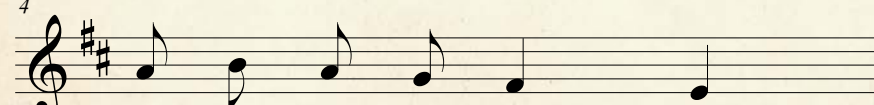
čo ste vi - de - li
všet - ci roz - beh - li

3

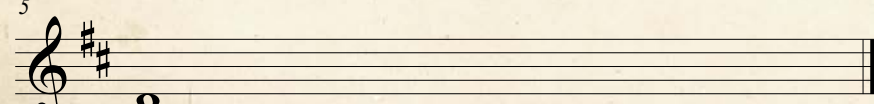
Vi - de - li die - ťat - ko

4

na - ro - de - né vBet - lé -

5

me

Povedzte nám pastierovia

Povedzte nám, pastierovia, čo ste videli?
Keď ste sa tak o polnoci všetci rozbehli?
Videli Dieťaťko, krásne Pacholiatko,
narodené v Betléme.

Ktože vám čo o Dieťati tomto povedal.
Ja by som bol s vami ta šiel, keby som bol znal.
Anjeli spievali, nám oznamovali,
že sa Kristus narodil.

Powiedzcie nam pastuszkowie

Powiedzcie nam pastuszkowie, coście widzieli
Gdyście w samym środku nocy gdzieś pobieźeli
Widzieliśmy Dziecię, najpiękniejsze w świecie, narodzone
w Betlejem.

A któż wam to o Dzieciątku przyniósł nowinę
Mówcie, bo od ciekawości ogromnej zginę
Anioły śpiewały, ludziom ogłaszały,
że się Jezus narodził

Radujme sa valasi

Muzika a slova: ľudová koleda
Hudobná úprava: Štefan Žembery

Ra - duj - me sa va - la - si
pri Bet - lem - skom sa - la - ši

2
že - sme všet - ci

3
vdob - rom zdra - a - vi

4
ten sta - rý rok

5
do - ko - na - li

Radujme sa valasi

Radujme sa valasi, všetci v tomto salaši,
že sme všetci v dobrom zdraví, ten starý rok dokonali.

A dožili zas novy, nech sa každý pristrojí
pôjdeme my do Betlema, privítati nášho pána.

Budeme mu ďakovať, že nás ráčil varovať
aj živnosti po vše časy, kým budeme na salaši

Dajže bože rok hojný, odvráť mor, hlad aj vojny
zažeň vlka od salaša, nech sa ovce nepoplašia.

Radujmy się juhasi

Radujmy się juhasi, w podhalańskim szałasie
żeśmy ten rok bracia mili, w dobrym zdrowiu przechodzili

Dziś przywitamy Nowy, niech się każdy wystroi
bo do Betlejem idziemy, Panu chwałę oddać chcemy

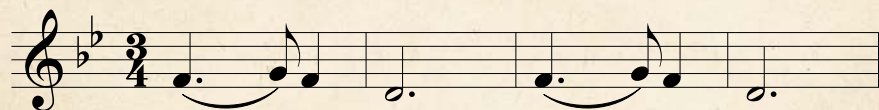
Będziemy mu dziękować, by nam zechciał darować
życie wieczne w swoim czasie, spokój, zdrowie na
szałasie

Daj nam Boże rok hojny, oddal biedę, głód, wojny
Odpędź wilki od szałasów, niech się owce zdrowo pasą.

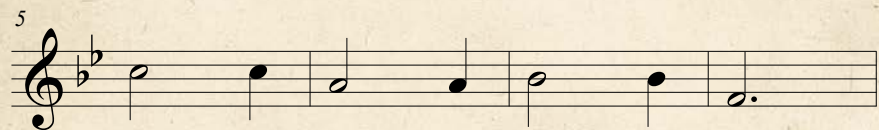

Tichá noc

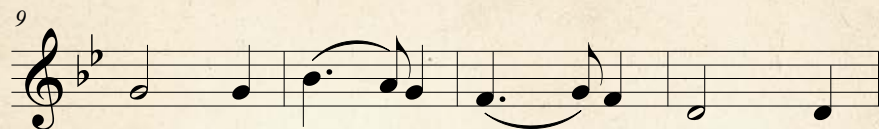
Muzika: Franz Kramer Gruber
Hudobná úprava: Štefan Žembery

Ti - cha noc svä - tá noc

všet - ko spi - všet - ko sni

sám len svä - tý bdie dô - ver-ný pár

strá - ži die - ťat-ko ne - bes-ký dar

slad - ký Je - žiš-ko spi sni

ne - bes - ký tiš - kospi sni

Tichá noc

Tichá noc, svätá noc! Všetko spí, všetko sní,
sám len svätý bdie dôverný pár,
stráži Dieťaťko, nebeský dar.
Sladký Ježiško spí, sní, nebesky ticho spí, sní.

Tichá noc, svätá noc! Anjeli zleteli,
najprv pastierom podali zvesť,
ktorá svetom dnes dáva sa niesť:
Kristus, Spasiteľ je tu, Tešiteľ sveta je tu!

Tichá noc, svätá noc! Nežná tvár, lásky žiar
božsky rozsieva v jasličkách tam:
bije záchranná hodina nám
v tvojom zrodení, Boh Syn – Ježiško, Láska, Boh Syn!

Cicha noc

Cicha noc, święta noc! Pokój niesie ludziom wszem.
A u żłóbka Matka święta czuwa sama uśmiechnięta
nad Dzieciątka snem, nad Dzieciątka snem.

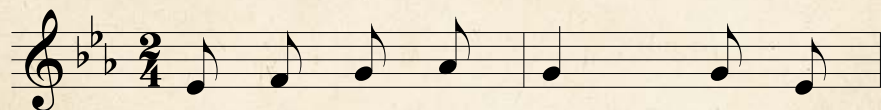
Cicha noc, święta noc - zapatrzeni w Gwiazdy blask
Pójdźmy wszyscy do stajenki, do Jezusa i Panienki
Już najwyższy czas, już najwyższy czas.

Cicha noc, święta noc – którą zesłał Zbawca Bóg
By Betlejem, co żar budzi, łatwo znaleźć każdy z ludzi
W swoim sercu mógł, w swoim sercu mógł.

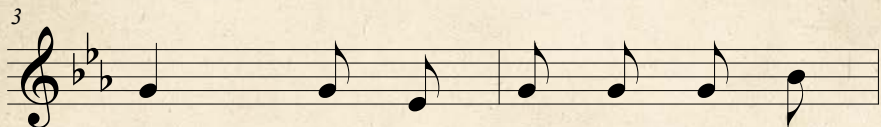

Wsyndy śniega nasuło

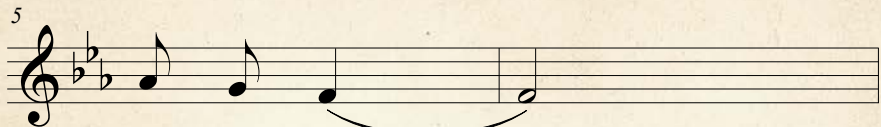
Muzyka: *Stafania Szewczyk-Przybysz*
Słowa: *Jadwiga Apostoł-Staniszevska*
Aranżacja: *Piotr Augustyn*

Wsyn - dy śnie - ga na - su - ło

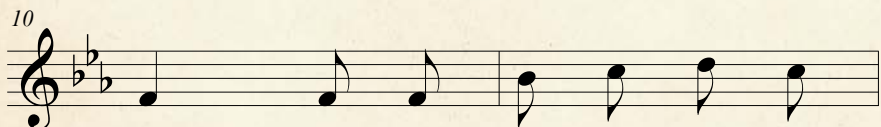
na - su - ło a śnieg ta - ki

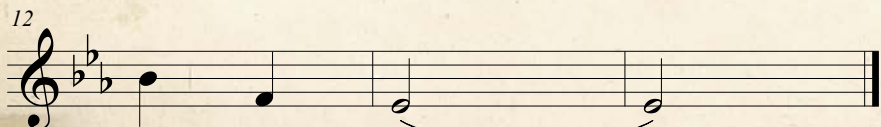
bie - luć - ki

co - by cy - sto do - ko - ła co - by cy - sto

do - ko - ła miół Je - zu - sek

Ma - luć - ki

Wsyndy śniyga nasuło

Wsyndy śniyga nasuło, nasuło, a śniyg taki bielućki,
Coby cysto dokoła, coby cysto dokoła,
miół Jezusek Malućki !

Wiater zaduł zodymkom, zodymkom, syćkie dróżki - chodnicki
Ino jednom łostawiył, ino jednom łostawiył
do Jezusa kaplicki.

Smreki w cuchy wystrójył, wystrójył, gynśle włożył im w rynce,
Coby piyknie zagrały, coby piyknie zagrały
Malućkiemu w stajnce.

Na polanak jedlicki, jedlicki, z warkocami do zymie,
Cysto piyknie umojoył, cysto piyknie umojoył,
biołe przywdzioł łodziynie.

W tom noc śwyntom cichućko, cichućko, było w leśnyj dziedzinie.
Gwiozdki błyskami w górze, gwiozdki błyskami w górze
kłaniały się Dziecinie.

A w potokak hań w dole, hań w dole, głos się łozwoł serdecny,
Łozśpiywało się syćko, łozśpiywało się syćko
kwała Ci Jezu wiecny.

Lecom nutki złociste, złociste, lecom za wiatru siyłom.
Podniys roncke Dziecino, podniys roncke Dziecino,
Błogosław Polskę miyłom.

Cały las się łozśpiwoł, łozśpiwoł, noc zabłyśła gwiozdami
Wiater echym wtórowoł, wiater echym wtórowoł
Łostoń Jezu haw z nami!

Svätá noc

Všade sneha nadulo, nadulo a sneh taky bielučki,
čoby čisto dokola, čoby čisto dokola,
mal Ježišek maličky.

Vietor zadul za domkom, za domkom, všetky cesty, chodníčky,
len tu jednu ponechal, len tu jednu ponechal,
do Ježiša kapličky.

Smrek v šaty vystrojil, vystrojil, husle vložil im do rúk,
žeby pekne zahráli, žeby pekne zahráli,
Maľčkemu v stajenke.

Na polienku jedličky, jedličky, z vrkočami do zeme,
čisto pekne ustrojil, čisto pekne ustrojil,
v pekne biele ubranie

V tú noc svätú tichučko, tichučko, bolo v lesnej dedine,
hviezdy blystia nahore, hviezdy blystia nahore,
klaňali sa Dietatku.

A v potokoch tam dole, tam dole, hlas sa ozval srdečný,
rozspievalo sa všetko, rozspievalo sa všetko
chvála Ti Ježiš večný.

Letia noty zlatisté, zlatisté, letia za vetru silou,
podnes rúčku Dietatko, podnes rúčku Dietatko,
blahoslav Poľko mile.

Celý les sa rozspieval, rozspieval, noc zablýskla hviezdami,
vietor echom dupľoval, vietor echom dupľoval,
ostaň Ježiš tu s nami.

Spis treści

Słowo od autorów projektu	4
Úvodné slovo autorov projektu.	5
Hej, ludzie prości, Bóg z nami gości....	6
Hej, ludzie prosti, Boh nás hostí...	8
Podhalańskie Stowarzyszenie Muzyczne Chór „Echo Gorczańskie” Nowy Targ.	10
Podhalańská hudobné združenie Zbor „Echo Gorčanske” Novy Targ	12
Mládežnícky Zbor „Alfa” Trstená.	14
Zespół Młodzieżowy „Alfa” Trstena.	16
Ach Boże roztomilý	19
Ach, Panie ukochany.	19
Biegnijmy	21
Pobeżme.	21
Do Betlejem.	23
Do Betlema	23
Dobrze żeś sie Jezu.	25
Dobre, si sa Ježiš	25
Jak si krásne Jezuliatko.	27
W żłóbku pięknie Jezus Dziecię	27
Kie owiecek pilnowali	29
Keď ovečky prizerali	29
Kolęda góralska.	31
Goralská koleda.	31
Koľysanka	33
Koľysanka - Uspávanka	33
Pásli ovce valasi	35
Pašli ovce górale	35

Pospiechali do Betlema	37
Przybieżeli do Betlejem pasterze	37
Povedzte nám pastierovia	39
Powiedzcie nam pastuszkowie	39
Radujme sa valasi.	41
Radujmy się juhasi	41
Tichá noc	43
Cicha noc	43
Wsyndy śniyga nasuło	45
Svätá noc	46

**Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
oraz budżetu państwa
za pośrednictwem Euroregionu „Tatry”
w ramach Programu Współpracy Transgranicznej
Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013**

ISBN 978-83-924559-1-2

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY